RETSMØDERAPPORT
i sag C-379/87 *

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

1. *Sagens retlige baggrund*

Ifølge artikel 8 i Irlands grundlov er irsk det nationale sprog og som sådan landets første officielle sprog. Engelsk er anerkendt som det andet officielle sprog.

Ifølge section 23 i Vocational Education Act (lov om faglig uddannelse) fra 1930 (med senere ændringer) skal undervisningsministeren godkende de faglige uddannelsesudvalgs ansættelser af samtlige »officers« (den overordnede lærerstab), samt godkende disses antal, kvalifikationer og lønforhold.

I medfør af denne beføjelse bestemte undervisningsministeren ved cirkulære nr. 28/79 af 26. juni 1979, at samtlige ansøgere til faste heltidsstillinger som »senior lecturer«, »lecturer« samt »assistent lecturer« (lektor, adjunkt og undervisningsassistent) i faglige uddannelsesinstitutioner fremover enten skulle besidde et bestemt eksamensbevis (An Ceard-Teastas Gaeilge), der godtgør et vist kendskab til irsk eller aflægge en særlig, mundtlig prøve i irsk. Prøven skulle aflægges inden selve ansættelsen. Såfremt ansøgeren ikke bestod prøven, kunne institutionen ikke ansætte vedkommende i en fast hel- eller deltidsstilling. I fald stillingen ikke kunne besættes efter de betingelser, der var angivet i cirkulæret, kunne ansøgeren dog ansættes i en midlertidig stilling for den resterende del af undervisningsåret. Ved samme cirkulære bekræftede ministeren desuden, at en tidligere udsendt tjenstlig meddelelse, det såkaldte memorandum nr. V.7. fortsat var gældende. Ifølge dette kunne kravet om bevis for det fornødne kendskab til irsk fraviges, hvorved ansøgere fra et andet land end Irland (eller som er født og uddannet i Nordirland) kunne komme i betragtning, forudsat de i øvrigt besidder de fornødne kvalifikationer.

2. *Faktiske omstændigheder i hovedsagen*

Sagsøgeren, Anita Groener, er nederlandsk statsborger og har været bosat i Irland siden august måned 1982.

I september 1982 blev hun ansat i en midlertidig deltidsstilling som lærer i malerkunst ved College of Marketing and Design, Dublin, som kompetencemæssigt henhører under City of Dublin Vocational Education Committee (Det Faglige Uddannelsesudvalg for byen Dublin).

I juli 1984 ansøgte hun om en fast heltidsstilling som lærer i malerkunst [lecturer 1 (Painting)] ved nævnte College. Det Faglige Uddannelsesudvalg for Dublin (sagsøgte 2 i hovedsagen) afgav indstilling til undervisningsministeren (sagsøgte 1 i hovedsagen) om at ansætte Anita Groener i stillingen. Undervisningsministeren godkendte ansæt-

* Processprog: engelsk.

telsen på den betingelse, at sagsøgeren først bestod den særlige mundtlige prøve.

Sagsøgeren ansøgte om dispensation herfra, men fik afslag. Prøven fandt sted den 28. maj 1985, men sagsøgeren bestod den ikke. Hendes arbejdsgiver, nævnte College of Marketing and Design, ansøgte herefter om tilladelse til at ansætte hende i undervisningsåret 1985/1986 som fuldtidsansat lærer i henhold til en midlertidig kontrakt, men ansøgningen herom blev afslået af Department of Education (Undervisningsministeriet) med den begrundelse, at Anita Groener ikke havde bestået den mundtlige prøve.

Endelig skrev sagsøgeren direkte til undervisningsministeren og ansøgte endnu en gang om dispensation fra kravet om bevis for hendes kendskab til irsk. Ved skrivelse af 27. september 1985 svarede ministeren, at det ikke var muligt at dispensere fra betingelsen i cirkulære nr. 28/79, da der var andre kvalificerede ansøgere til den ledige stilling.

Efter at Anita Groener havde gjort Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber opmærksom på sin situation og indgivet et andragende til Europa-Parlamentets præsident, anlagde hun sag ved High Court, Dublin, mod undervisningsministeren og Det Faglige Uddannelsesudvalg for byen Dublin (herefter benævnt »de sagsøgte«).

Under sagen ved High Court gjorde Anita Groener gældende, at betingelserne i det af undervisningsministeren udstedte cirkulære nr. 28/79 og førnævnte memorandum nr. V.7. var i strid med fællesskabsretten, navnlig med EØF-Traktatens artikel 48 og forordning (EØF) nr. 1612/68.

3. *Præjudicielle spørgsmål*

Da High Court fandt, at de af sagsøgeren fremførte anbringender rejste problemer om fortolkningen af fællesskabsretten, udsatte den sagen ved kendelse af 3. december 1987 og forelagde i medfør af Traktatens artikel 177 Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1. Når det efter de ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser er en betingelse for at opnå ansættelse i en bestemt stilling i en medlemsstat, at ansøgeren har et omfattende kendskab til et af medlemsstatens to officielle sprog, og statsborgere fra de øvrige medlemsstater normalt ikke kender dette sprog, men nødsages til at lære det udelukkende for at opfylde denne betingelse, skal artikel 3 i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 da fortolkes således, at den omfatter sådanne bestemmelser, idet disse udelukkende eller hovedsagelig har til formål eller bevirker, at statsborgere fra de øvrige medlemsstater udelukkes fra den tilbudte beskæftigelse?

2. Skal der ved fortolkningen af ordene 'af hensyn til den tilbudte stillings særlige karakter' i artikel 3 i Rådets forordning nr. 1612/68 tages hensyn til den irske stats politik, hvorefter personer, som er ansat i den pågældende stilling, skal have et omfattende kendskab til det irske sprog, når dette ikke er nødvendigt for at udføre de opgaver, der er forbundet med stillingen?

3. 1) Skal begrebet 'den offentlige orden' i EØF-Traktatens artikel 48, stk. 3, fortolkes således, at det også omfatter den irske stats politik til støtte og fremme af irsk som landets første officielle sprog?

2) I bekræftende fald, er kravet om, at personer, som ansøger om en stilling som 'lecturer' ved en faglig uddannelsesinstitution i Irland, og som ikke er indehaver af eksamensbeviset 'Ceard-Teastas Gaeilge', skal aflægge en særlig prøve i irsk for at godtgøre, at de opfylder Undervisningsministeriets betingelse om kendskab til dette sprog, en begrænsning, som er begrundet i hensynet til den offentlige orden?«

4. *Retsforhandlinger ved Domstolen*

Forelæggelseskendelsen blev registreret på Domstolens Justitskontor den 21. december 1987.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende EØF-Statutten er der afgivet skriftlige indlæg den 25. marts 1988 af sagsøgeren i hovedsagen, Anita Groener, ved Solicitor John A. Reidy, den 5. april 1988 af Irland og de sagsøgte i hovedsagen, undervisningsministeren og Det Faglige Uddannelsesudvalg i byen Dublin, ved Chief State Solicitor Louis J. Dockery, som befuldmægtiget, den 1. april 1988 af Den Franske Republiks regering ved Régis de Gouttes, som befuldmægtiget, og den 30. marts 1988 af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Karen Banks, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse. Den har dog opfordret Irland til at besvare en række spørgsmål.

II — Sammenfatning af de skriftlige indlæg ved Domstolen

I deres indlæg ved Domstolen har procesdeltagerne hovedsagelig beskæftiget sig med klausulen vedrørende den »offentlige orden« i EØF-Traktatens artikel 48, stk. 3, og fortolkningen af artikel 3, stk. 1, i førnævnte forordning nr. 1612/68. Sidstnævnte bestemmelse lyder således:

»Inden for rammerne af denne forordning finder de ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser eller administrativ praksis i en medlemsstat ikke anvendelse,

— som for udenlandske arbejdstagere begrænser eller gør tilbud og ansøgninger om beskæftigelse, adgang til beskæftigelse og udøvelse heraf afhængig af betingelser, der ikke gælder for indenlandske arbejdstagere,

— eller som, skønt de gælder uden hensyn til nationalitet, udelukkende eller hovedsagelig har til formål eller bevirker, at statsborgere fra de øvrige medlemsstater udelukkes fra den tilbudte beskæftigelse.

Denne bestemmelse gælder ikke for så vidt angår nødvendige sprogkundskaber, der kræves af hensyn til den tilbudte stillings særlige karakter.«

Samtlige procesdeltagere ved Domstolen er enige om, at de omhandlede irske foranstaltninger ikke udelukkende eller hovedsagelig har til formål eller følge at udelukke udlændinge fra de pågældende stillinger.

Sagsøgeren finder dog, at foranstaltningerne hovedsagelig bevirker dette, idet meget få statsborgere fra andre EF-lande end Irland

kan opfylde betingelserne uden forudgående grundige studier.

Forordning nr. 1612/68 indeholder gennemførelsesbestemmelser til Traktatens artikel 48, som ifølge sagsøgeren forbyder alle sådanne nationale foranstaltninger, der i væsentlig grad begrænser antallet af statsborgere fra andre EF-lande, som er kvalificeret til bestemte stillinger, medmindre foranstaltningerne er begrundet i andre vigtige hensyn.

Klausulen i artikel 3 i forordning nr. 1612/68 om den »tilbudte stillings særlige karakter« må anses for en undtagelse fra den ret til fri bevægelighed, som er sikret ved Traktatens artikel 48. Den bør derfor fortolkes indskrænkende og forstås således, at den alene omfatter de tilfælde, hvor den, der får stillingen, ikke vil kunne udføre sine opgaver ordentligt uden et vist kendskab til sproget.

Dette var dog ikke tilfældet for den stilling, sagsøgeren ansøgte om, hvilket godtgøres af den betydelige indsats, som både Anita Groeners skole og Det Faglige Uddannelsesudvalg for byen Dublin gjorde for at få hende ansat i stillingen. Sagsøgeren ville ikke have rejst indsigelse, såfremt det havde været sandsynligt, at hun skulle give undervisning på irsk. Sagsøgeren har i øvrigt henvist til, at selv om de sagsøgte hævder, at de pågældende foranstaltninger betydeligt har forbedret kendskabet til irsk, har de dog ikke fremlagt noget bevis herfor.

Sagens hovedspørgsmål er derfor, om den irske stats politik til fremme af det irske sprog, som sagsøgeren ikke anfægter og som i sig selv er lovlig, kan retfærdiggøre opretholdelse af de anfægtede foranstaltninger og begrunde, at der anlægges en udvidende fortolkning af klausulen om »den tilbudte stillings særlige karakter«.

Sagsøgeren mener, at dette må besvares benægtende. Hver enkelt medlemsstat fører sin egen politik til fremme af den nationale kultur, herunder til fremme af de(t) nationale sprog. En sådan politik kan imidlertid ikke retfærdiggøre, at ansættelse i bestemte stillinger betinges af indgående kendskab til den nationale kultur. Hermed ville artikel 48 og forordning nr. 1612/68 blive ganske virkningsløse.

Dette ville også være tilfældet, såfremt man antog, dels at en sådan politik hovedsagelig havde til følge at fremme den nationale kultur og ikke at udelukke udenlandske statsborgere fra de pågældende stillinger, dels at denne politik var omfattet af klausulen om »den tilbudte stillings særlige karakter« — og dermed kunne retfærdiggøre, at kravet om et indgående kendskab til sproget blev gjort til en betingelse for ansættelse i den pågældende stilling — og endelig, såfremt man antog, at en sådan politik kunne begrundes i det hensyn til den offentlige orden, som er omhandlet i Traktatens artikel 48, stk. 3. Sagsøgeren mener ikke, at Domstolen i sin praksis nogensinde har givet begrebet »offentlig orden« et så vidt anvendelsesområde og heller ikke bør gøre dette.

Sagsøgeren foreslår derfor, at det første spørgsmål besvares bekræftende, og at spørgsmålene nr. 2 og 3 1), samt om fornødent spørgsmål 3 2), besvares benægtende.

Ifølge *Irland* og *de sagsøgte i hovedsagen* er sagens hovedspørgsmål, om de sagsøgte lovligt kan rejse krav om, at heltidsansatte lærere har et vist kendskab til irsk.

Selv om irsk aldrig har været talesprog for hele den irske befolkning, er det anerkendt som nationalt sprog i Irlands forfatning og har afgørende betydning for den irske stats identitet.

Irlands regeringer har ført den politik at gøre irsk til befolkningens nationale sprog, og navnlig at fremme disse bestræbelser gennem undervisningssystemet. Det har altid været en betingelse for at bestride en stilling inden for undervisningssektoren, at man skulle have kendskab til irsk. Ifølge de sagsøgte må kravet om, at lærere på alle niveauer i undervisningssystemet skal kunne bistå personer under uddannelse i begge officielle sprog, anses for den logiske konsekvens af skolernes centrale placering i disse bestræbelser.

Irland nævner flere regeringsinitiativer, såsom den i 1983-86 iværksatte »Action Plan for Irish« (kampagne til fremme af irsk), og understreger, at regeringen altid har haft — og givet udtryk for — den opfattelse, at regeringens støtte er nødvendig i bestræbelserne til fremme og genopretning af det irske sprog. Der bør navnlig ydes støtte til de uddannelsesinstitutioner, som finanseres af staten. Irsk bliver aldrig noget levende sprog, hvis det udelukkende behandles som et fag i skolen. Hvis staten ikke forsøger at skabe et miljø, som fremmer anvendelsen af irsk uden for skolen, vil det være ensbetydende med, at denne politik helt opgives. På baggrund af disse betragtninger er det rimeligt at stille krav om, at alle lærere har kendskab til irsk.

Et af resultaterne af denne politik er, at kendskabet til irsk i dag er udbredt over hele landet, mens det på tidspunktet for statens grundlæggelse var begrænset til de såkaldte »Gaeltacht«-områder (irsktalende områder). Irsk er et EF-sprog, da det både er et officielt traktatsprog og kan anvendes som processprog ved Domstolen.

De faglige uddannelsesinstitutioner, som er reguleret ved bestemmelserne i Vocational Education Act 1930-1970 (love om faglig uddannelse mellem 1930 og 1970), optager elever fra folkeskolerne, hvori lærerne taler flydende irsk. Da ingen af disse love kræver udtrykkeligt kendskab til irsk eller til landets andet officielle sprog, har undervisningsministeren ved anvendelsen af sine beføjelser i henhold til section 23 i Vocoational Education Act fra 1930 været nødt til at fastholde kravet om sprogkundskaber. For at sikre, at alle lærere, der underviser i praktiske eller tekniske emner, kan undervise deri på irsk er det en betingelse, at alle lærere i faste heltidsstillinger på det videregående uddannelsesniveau (2nd level vocational area) har bestået »Ceard-Teastas Gaeilge«, som blev indført i 1932 med dette formål for øje.

I øvrigt er det meningsløst at sondre mellem en lærers »indirekte« og »direkte« undervisningsforpligtelser, idet en lærer ikke blot har uddannelsesopgaver, men også vejledende opgaver, som går ud over selve undervisningen. Lærere har pligt til aktivt at fremme det nationale sprog og at at kunne svare de elever, der ønsker at udtrykke sig på dette sprog. Kravet om, at en lærer har kendskab til det nationale sprog, beror på selve arten af den stilling, der ønskes besat.

Kravet udgør ikke nogen skjult forskelsbehandling over for sagsøgeren på grund af dennes nationalitet. Det nævnte cirkulære, som blev udstedt i en periode, hvorunder undervisningssektoren var i kraftig vækst, havde til formål at forbedre ansøgernes egnethed og ikke at forbeholde stillingerne for irske statsborgere. Redeligheden i de sagsøgtes adfærd ses også af, at kravet kan fraviges, når der ikke er tilstrækkeligt kvalificerede ansøgere.

De sagsøgte er af den opfattelse, at sagsøgerens rettigheder efter Traktatens artikel 48 og forordning nr. 1612/68 ikke er overtrådt. Hendes ansøgning blev behandlet på lige fod med en hvilken som helst anden irsk statsborgers. Det omhandlede cirkulære har derfor ikke udelukkende eller hovedsagelig til følge at udelukke udenlandske statsborgere fra de pågældende heltidsstillinger, men at sikre, at dem, der ansættes, også rent faktisk kan bestride stillingerne. Man behøver ikke at kunne udtrykke sig flydende på irsk (hvilket en tredjedel af befolkningen kan), for at bestride den i sagen omhandlede stilling, men have et vist kendskab hertil. Visse udlændinge har erhvervet et sådant kendskab og har derfor været i stand til at opfylde betingelserne efter cirkulæret.

Selv om Domstolen antager, at der foreligger diskrimination, har staten under alle omstændigheder i kraft af klausulen om den offentlige orden i Traktatens artikel 48, stk. 3, ret til at begrænse udlændinges adgang til beskæftigelse.

Selv om klausulen skal fortolkes indskrænkende, vil den ikke have noget selvstændigt indhold i forhold til den tilsvarende klausul om den offentlige sikkerhed, hvis ikke Irland findes berettiget til at påberåbe sig hensynet til den offentlige orden som grundlag for at føre en politik til bevarelse af irsk som nationalt sprog og det første officielle sprog. Denne politik gennemføres på en måde, der ikke står i misforhold til dens formål, og har ikke noget økonomisk sigte. Domstolens nugældende praksis er da heller ikke til hinder for at fortolke klausulen om den offentlige orden på den anførte måde. I alle de domme, Domstolen hidtil har afsagt vedrørende den offentlige orden, var de særlige omstændigheder i sagerne af en sådan art, at de snarere vedrørte den offentlige sikkerhed eller den offentlige sundhed end den offentlige orden.

På baggrund af de særlige omstændigheder i den foreliggende sag foreslår Irland og de sagsøgte i hovedsagen, at det første spørgsmål besvares benægtende, og at det andet og tredje spørgsmål besvares bekræftende.

Den franske regering har anført, at det er lovligt at stille krav om kendskab til værtslandets nationale sprog. Irland er berettiget til at vedtage foranstaltninger til at sikre, at det irske sprog respekteres og anvendes i overensstemmelse med grundloven. Eleverne kan ytre ønske om at ville kommunikere med deres lærere på irsk. Der findes ingen EF-retlige bestemmelser til hinder herfor.

I øvrigt er medlemsstaterne, når betingelserne for adgangen til et erhverv ikke er harmoniseret på EF-plan, ifølge Domstolens dom af 15. oktober 1987 i sag 222/86, Unectef mod Heylens m.fl. (Sml. 1987, s. 4097) berettiget til fastsætte nærmere regler herfor og til at stille krav om bevis for visse beståede eksaminer, forudsat beviskravet er rimeligt og ikke for vanskeligt at opfylde. Dette kriterium er opfyldt i den foreliggende sag.

Den særlige prøve i irsk er i fuld overensstemmelse med de retningslinjer, som Kommissionen har fulgt i sine forhandlinger om et rådsdirektiv vedrørende en generel ordning om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser og andre kvalifikationsbeviser inden for de videregående uddannelser. Ifølge de af Kommissionen vedtagne retningslinjer kan værtslandet, for at kunne vurdere ansøgerens egnethed og kendskab til emner, som ikke er omfattet af de i hjemlandet beståede eksaminer, enten stille krav om, at den pågældende gennemgår visse kurser eller består en mindre eksamen (af f.eks. en halv times varighed).

En sådan prøve har ikke udelukkende eller hovedsagelig til følge at udelukke de andre EF-landes statsborgere fra stillingen. Et EF-lands statsborgere har ikke eneret på kendskab til landets officielle sprog eller talesprog. De irske foranstaltninger gælder uden forskel for irske og andre EF-landes statsborgere, hvorfor de ikke omfattes af artikel 3 i forordning nr. 1612/68. Under alle omstændigheder er foranstaltningerne begrundet i den pågældende stillings særlige karakter.

I modsætning til, hvad den nationale ret tilsyneladende har lagt til grund, bør Domstolen efter den franske regerings opfattelse tage stilling til, ikke om det er nødvendigt for en lærer i malerkunst at have kendskab til det irske sprog, men om det er nødvendigt for alle lærere.

Medlemsstaterne kan frit stille krav om, at de ansatte lærere på et hvilket som helst tidspunkt skal kunne undervise i et eller flere officielle sprog. En lærer, der ikke behersker værtslandets sprog tilfredsstillende, uanset hvilket fag, han underviser i, er ikke i stand til at opfylde sine forpligtelser fuldt ud.

Endelig er kravet om, at man skal kende værtslandets sprog, begrundet i almene hensyn, når det anvendes uden forskelsbehandling og står i rimeligt forhold til det tilstræbte formål, eftersom kravet forfølger et formål, der dels er anerkendelsesværdigt, dels er egnet til at blive understøttet af EF's institutioner, nemlig bevarelsen af Fællesskabets kulturelle mangfoldighed og respekten for den sproglige pluralisme. Antages det ikke desto mindre, at kravet indebærer en begrænsning af den frie bevægelighed for arbejdstagere, hvilket den franske regering altså ikke kan tilslutte sig, må kravet anses for begrundet i et af de tvingende hensyn, som er nævnt ovenfor, nemlig det i Traktatens artikel 48, stk. 3, omhandlede hensyn til den offentlige orden. EF's institutioner bør respektere en medlemsstats valg af nationalt (-e) sprog og de nødvendige foranstaltninger, til sikring af dets gennemførelse.

Kommissionen har forklaret, at den blev bekendt med sagen i kraft af det andragende, sagsøgeren tilsendte formanden for Europa-Parlamentet, og indtog det standpunkt, at de irske foranstaltninger var i strid med visse af EF-rettens bestemmelser. Kommissionen indledte som følge heraf en procedure i henhold til EØF-Traktatens artikel 169, hvorunder den tilsendte de irske myndigheder en åbningsskrivelse den 10. marts 1987 og opfordrede dem til at fremsætte deres bemærkninger. I svarskrivelsen af 10. april 1987 nøjedes de irske myndigheder med at oplyse Kommissionen om den sag, sagsøgeren havde anlagt ved High Court. I den begrundede udtalelse, Kommissionen fremsatte over for Irland den 6. november 1987 i henhold til EØF-Traktatens artikel 169, gentog Kommissionen blot den opfattelse, den havde gjort gældende i åbningsskrivelsen.

Irlands svar herpå af 14. marts 1988 blev afgivet efter, at High Court havde afsagt kendelse om forelæggelse af de præjudicielle spørgsmål i den foreliggende sag.

I sit svar på Kommissionens begrundede udtalelse fremførte Irland tre hovedargumenter. Da et af disse argumenter overbeviste Kommissionen om, at traktatbrudssagen burde henlægges, og dette argument tillige efter Kommissionens opfattelse indeholder den rette løsning på tvisten, finder Kommissionen det hensigtsmæssigt at gennemgå argumenterne.

Det første hovedargument vedrører artikel 3, stk. 1, 2. led i forordning nr. 1612/68 (1. led kan naturligvis ikke komme i betragtning, da den særlige prøve i irsk er ens for alle, uanset nationalitet). Irland har i den

forbindelse fremført to grunde til, at forordningen ikke udelukkende eller hovedsagelig bevirker, at udlændinge udelukkes fra stillingen. Den første er, at prøven i irsk også volder irske statsborgere problemer, da de fleste af dem ikke taler sproget flydende. Kommissionen føler sig ikke overbevist om dette argument, da langt størsteparten af irerne lærer irsk i skolen og derfor, når de skal op til den særlige prøve, der normalt finder sted nogle få år efter, at de er gået ud af skolen, har et klart forspring frem for udlændinge, der aldrig har studeret sproget. Irlands anden grund er, at forordningen ikke hovedsagelig bevirker, at udlændinge udelukkes fra stillingerne, men sikrer, at de ansatte også virkelig har de fornødne kvalifikationer, uanset om de irske eller udenlandske statsborgere. Efter Kommissionens opfattelse bør ordet »bevirker« forstås på en anden måde end ordet »formål«. Selv om det lægges til grund, at foranstaltningerne virkelig er indført for at sikre opretholdelsen af et vist kundskabsniveau i det nationale sprog, er deres væsentligtste virkning, fortolket ud fra en formålsbetragtning, at de skaber større hindringer for udlændinge, idet disse herved udelukkes fra stillinger som den her i sagen omhandlede. Disse hindringer skal, for at være lovlige, have fornøden hjemmel i artikel 3, stk. 1, sidste punktum, hvilket fører over i de irske myndigheders andet hovedargument.

Kommissionen er enig i de irske myndigheders andet hovedargument om, at kravet vedrørende kendskabet til det irske sprog er begrundet i stillingens særlige karakter. Kommissionen gennemgår herefter tre af de grunde, der kan retfærdiggøre kravet.

Den første grund er, at sprogkundskaberne er en praktisk nødvendighed, uanset hvilken retlig status, det nationale sprog i øvrigt har.

Den anden grund er afhængig af, om det pågældende arbejde skal udføres i et miljø, hvor det pågældende sprog normalt tales, også selv om de opgaver, der er direkte knyttet til arbejdet, ikke forudsætter en fuldkommen beherskelse af sproget. Her vil man nå til forskellige resultater afhængig af, om den pågældende region er ét- eller to-sproget.

Den tredje mulige grund er den sprogpolitik, de nationale myndigheder fører. En dynamisk politik til fremme og beskyttelse af et mindretals sprog kan retfærdiggøre kravet om kendskab til sproget, selv om dette ikke er udbredt i hele det pågældende EF-land.

Da dette imidlertid medfører indskrænkninger i en af Traktatens grundlæggende friheder, må de anførte grunde afvejes over for de krav, der følger af proportionalitetsprincippet. Dette er ikke muligt med hensyn til begrundelsen om kravets praktiske nødvendighed, idet det pågældende sprog ikke er hverdagssproget. Derimod er det lettere at respektere proportionalitetsprincippet i det tredje tilfælde, navnlig når der foreligger omstændigheder som i denne sag, hvor der ikke stilles krav om, at deltidsansatte skal have kendskab til sproget — for ikke at skabe for store problemer for uddannelsesinstitutionerne — og hvor der er fastsat undtagelser for det tilfælde, at der ikke findes kvalificerede lærere til stillingen. Endelig forudsætter det krævede kundskabsniveau ikke en fuldstændig beherskelse af sproget.

Kommissionen er enig med Irland i, at den tredje af begrundelserne er udslagsgivende i denne sag og kan retfærdiggøre sprogkravet, når henses til det irske sprogs historiske betydning for befolkningen og den irske

stats vedholdende bestræbelser på med den politik, den fører, at genoprette irsk som et nationalt og et af befolkningen talt sprog, trods de farer, der truer dets overlevelse. Undervisningssystemet spiller en central rolle i denne politik. Selv om det fordrede kundskabsniveau og det udbredte kendskab til engelsk gør det usandsynligt, at de irske studenter vil blive undervist udelukkende på irsk, er det dog værd at sikre, at kommunikationen, om ikke andet den direkte kommunikation mellem to personer, kan foregå på studentens nationale mindretalssprog. Det er i Fællesskabets almene interesse at beskytte mindretalssprogene, og det må anses for rigtigst, at de pågældende foranstaltninger finder anvendelse på hele det nationale område.

Denne opfattelse finder støtte i Domstolens praksis, navnlig i sag 182/83 (Robert Fearon & Co. Ltd/Irish Land Commission, Sml. 1984, s. 3677), hvori Domstolen bekræftede, at såfremt en bestemt foranstaltning er indført for at opfylde visse væsentlige politiske formål, er det ikke tilstrækkeligt at bevise, at den har større virkninger for udlændinge end for indlændinge, for at kunne fastslå, at den er diskriminerende. I Fearon-sagen antog Domstolen således, at det var lovligt at opretholde en betingelse om bopæl, hvis formål var at gøre den nationale politik til bekæmpelse af jordspekulation mere effektiv og sikre, at jorden blev anset for at tilhøre dem, der arbejder med den.

De irske myndigheders tredje hovedargument er, at regeringens sprogpolitik under alle omstændigheder er berettiget af hensyn til beskyttelse af den offentlige orden efter Traktatens artikel 48, stk. 3. Kommissionen mener ikke, at dette argument kan accepteres, omend Domstolen ikke hidtil har haft lejlighed til at træffe afgørelse i en sag som den foreliggende. I al fald fremgår det klart af Domstolens praksis, og navnlig af dommen i Van Duyn-sagen (sag 41/74, Sml. 1974, s. 1337), at nævnte klausul skal fortolkes indskrænkende. Det fremgår også af dommen i Bouchereau-sagen (sag 30/77, Sml. 1977, s. 1999, præmis 35), at det er en forudsætning for at anvende klausulen, at der »foreligger en virkelig og tilstrækkeligt alvorlig trussel mod et grundlæggende samfundshensyn«. Kommissionen betvivler, at denne betingelse er opfyldt i den foreliggende sag.

Under alle omstændigheder er klausulen kun relevant, såfremt der foreligger diskrimination, hvorimod begrundelsen efter artikel 3, stk. 1, sidste punktum, i forordning nr. 1612/68 — der efter Kommissionens opfattelse er afgørende i denne sag — kun er gyldig, såfremt der netop ikke foreligger diskrimination.

På grundlag af de anførte betragtninger foreslår Kommissionen, at Domstolen besvarer spørgsmålene fra Irlands High Court således:

»1. Artikel 3 i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 skal ikke fortolkes således, at den indeholder et forbud mod nationale retsforskrifter, der gør ansættelse i bestemte stillinger betinget af, at ansøgeren har fornødent kendskab til et af den pågældende medlemsstats to officielle sprog, når sådanne sprogkundskaber er nødvendige på grund af stillingens særlige karakter.

2. Ved fortolkningen af ordene 'den tilbudte stillings særlige karakter' kan man tage hensyn til en medlemsstats politik til fremme af landets officielle sprog, navnlig

når stillingen er placeret inden for en sektor, som har væsentlig betydning for gennemførelsen af denne politik.

3. Begrebet 'den offentlige orden' i EØF-Traktatens artikel 48, stk. 3, skal ikke fortolkes således, at det omfatter en medlemsstats politik til støtte og fremme af et officielt sprog i landet«.

III — Svar på Domstolens skriftlige spørgsmål

Som svar på Domstolens spørgsmål har Irland oplyst, at »Ceard-Teastas Gaeilge« er det kundskabsniveau i irsk, som kræves af lærere, der ansøger om stillinger i faglige uddannelsesinstitutioner, og at kun ansøgere, som er kvalificerede til at undervise på gymnasieniveau (eller som befinder sig i deres sidste studieår) får adgang til denne eksamen, som består af en skriftlig og en mundtlig del.

Kun følgende persongrupper kan fritages fra den skriftlige del af denne eksamen:

a) Enhver, som har en officielt anerkendt universitetsgrad, hvori irsk indgår som selvstændigt fag;

b) Enhver, som har en universitetsgrad og som har gennemført hele studiet og dets afsluttende eksaminer på irsk, borset fra prøver i moderne sprog, selv om irsk ikke udgjorde noget selvstændigt fag ved den endelige eksamen;

c) Enhver, som har bestået Higher Diploma in Education (en eksamen, der giver adgang til undervisningsstillinger på gymnasieniveau), og som har gennemført sine studier samt bestået eksaminerne på irsk;

d) Enhver, der er anerkendt som kvalificeret til at undervise på folkeskoleniveau, som har gennemført tilfredsstillende studier i irsk igennem mindst tre år, og som ved den endelige eksamen har opnået bevis for at have bestået »Academic Irish«;

e) Universitetsstuderende på sidste studieår, som opfylder betingelserne under punkt a)-d).

Fritagelse fra den mundtlige del gives til ansøgere, som har bestået den mundtlige eksamen, der afholdes med henblik på oprettelse af en liste over personer, der er godkendt til at kunne udnævnes på gymnasieniveau.

Efter ikrafttrædelsen af cirkulære nr. 28/79 har 592 af 594 irske statsborgere bestået den særlige prøve i irsk. En af de ansøgere, der ikke bestod prøven, bestod den senere i forbindelse med besættelsen af en anden stilling. Af de seks EF-borgere fra en anden medlemsstat end Irland, som har deltaget i den særlige prøve i irsk, har fire bestået. En af de to ansøgere, der ikke bestod prøven, har bestået den senere i forbindelse med besættelsen af en anden stilling. Så vidt det ses af de officielle eksamensprotokoller, er Anita Groener for øjeblikket den eneste statsborger fra et andet EF-land end Irland, som endnu ikke har bestået den særlige prøve i irsk.

Der er 1723 irske statsborgere og 189 statsborgere fra andre medlemsstater i Irland, som underviser i de faglige uddannelsesinstitutioner i Irland. Med undtagelse af seks ansøgere, er samtlige statsborgere fra andre EF-lande end Irland blevet fritaget for den særlige prøve i irsk med den begrundelse, at der ikke fandtes andre kvalificerede ansøgere til de ledige stillinger.

Der er 69 heltidsansatte lærere på College of Marketing and Design. Ingen af dem underviser for øjeblikket på irsk.

Irland har på opfordring fremlagt et eksemplar af memorandum nr. V7.

G. Slynn
Refererende dommer